

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
_____ 2024 року,

Протокол № ____

Ректор університету, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

_____ 2024 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ АГРОБІЗНЕСУ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри трудового,
земельного та господарського права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
20 березня 2024 року

Анна МІСІНКЕВИЧ

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри трудового, земельного та господарського права
20 березня 2024 року, протокол №7

Завідувач кафедри, доктор юридичних наук,
професор
20 березня 2024 року

Іван КОСТЯШКІН

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
2024 року

Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
2024 року, протокол №__

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
2024 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,67 ум. др. арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	8
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	8
	4.2. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять	–	9
	4.3. Індивідуальні завдання	–	9
5.	Методи навчання та контролю	–	9
6.	Схема нарахування балів	–	10
7.	Рекомендована література	–	11
	7.1. Основна література	–	11
	7.2. Допоміжна література	–	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	13

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	08 Право
2.	Код і назва спеціальності	–	081 Право
3.	Назва спеціалізації	–	земельно-господарська
4.	Назва дисципліни	–	Правові засади ведення агробізнесу
5.	Тип дисципліни	–	Вибіркова
6.	Код дисципліни	–	V.081.M.3.52
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	другий
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	Магістр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	Третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3/ 90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	30
	% від загального обсягу	–	33,3
	лекційні заняття (годин)	–	16
	% від обсягу аудиторних годин	–	20
	семінарські заняття (годин)	–	14
	% від обсягу аудиторних годин	–	15,5
	самостійна робота (годин)	–	60
	% від загального обсягу	–	66,6
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	4
	самостійної роботи	–	3,5
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	14
	% від загального обсягу	–	15,5
	лекційні заняття (годин)	–	8
	% від обсягу аудиторних годин	–	57
	семінарські заняття (годин)	–	6
	% від обсягу аудиторних годин	–	43

самостійна робота (годин)	– 76
% від загального обсягу	– 84
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– Залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) супутні дисципліни	– Вирішення спорів у сфері природокористування
2) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання (здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату;
1.2)	називати закони, що регулюють правовідносини з правового забезпечення ведення агробізнесу;
1.3)	знати підстави та порядок правового обслуговування ведення агробізнесу;
1.4)	Характеризувати сільськогосподарські підприємства корпоративного кооперативного права;
1.5)	визначати основні правові проблеми функціонування фермерських господарств, сільськогосподарських кооперативів, агрохолдингів.
2. Розуміння (здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть правовідносин з правового забезпечення ведення агробізнесу;
2.2)	визначати специфіку законодавства з правового забезпечення ведення агробізнесу;
2.3)	характеризувати особливості регулювання правовідносин з ведення агробізнесу;
2.4)	встановлювати механізм реалізації правового забезпечення ведення агробізнесу.
3. Застосування знань (здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)	
3.1)	аналізувати сучасні проблеми законодавства з правового забезпечення ведення агробізнесу;
3.2)	віднаходити шляхи вирішення проблем, що можуть виникнути при реалізації ведення агробізнесу;
3.3)	аналізувати юридичні факти;
3.4)	правильно застосовувати норми ведення агробізнесу;
3.5)	складати процесуальні документи, спрямовані щодо обслуговування агробізнесу.

4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	виділяти головні положення (завдання, пропозиції, оцінки тощо), викладені в нормативно–правових актах;
4.2)	порівнювати діяльність різних сільськогосподарських суб'єктів господарювання щодо здійснення ними виробництва товарної сільськогосподарської продукції ;
4.3)	аналізувати правові особливості оподаткування та кредитування сільськогосподарських підприємств ;
4.4)	обчислювати строки подачі документів для забезпечення ефективного обслуговування сільськогосподарських підприємств;
5.5.)	класифікувати суб'єктів, що здійснюють виробництво сільськогосподарської продукції.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати потребу складання процесуальних документів;
5.2)	пропонувати зміни до чинних актів з ведення агробізнесу;
5.3)	встановлювати механізм та процедуру обслуговування аграрних підприємств;
5.4)	пояснювати діяльність суб'єктів, що обслуговують агробізнес;
5.5)	узагальнювати механізм управління в галузі державної підтримки ведення агробізнесу.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	порівнювати правову процедуру ведення агробізнесу в Україні та в країнах Європи та США ;
6.2)	узагальнювати правову діяльність сільськогосподарських суб'єктів господарювання щодо виробництва сільськогосподарської органічної продукції;
6.3)	пояснювати суть міжнародних договірних відносин у сільському господарстві та інвестиційну діяльність у сільському господарстві України;
6.4)	співвідносити особливості оформлення юридичних документів для ведення агробізнесу.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	розробляти проекти нормативно–правових актів за завданою ситуаційною задачею;
7.2)	писати позовну заяву про захист порушених прав;
7.3)	складати проектну документацію для ведення агробізнесу;
7.4)	розробляти договори щодо реалізації сільськогосподарської продукції на міжнародній арені;
7.5)	придумувати ситуативні завдання та готувати необхідні документи для її вирішення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Податкова та кредитна політика щодо ведення агробізнесу в аспекті виробництва сільськогосподарської продукції в Україні

Податкова підтримка сільського господарства. Законодавче регулювання податкового регулювання агробізнесу в Україні. Особливості оподаткування четвертої групи оподаткування у сільському господарстві. Пільги, що притаманні для оподаткування для агробізнесу.

Кредитна підтримка сільського господарства. Законодавче регулювання кредитування сільського господарства. Правова процедура отримання кредитної допомоги від держави для ведення агробізнесу.

Іпотечне кредитування сільського господарства. Особливості укладення іпотечного договору у сільському господарстві.

Інституційно-правове забезпечення кредитування сільського господарства. Правова роль Аграрного Фонду та Українського державного фонду підтримки фермерських господарств.

Альтернативно-правові механізми кредитування сільськогосподарства. Правовий механізм аграрних розписок. Закон України “Про аграрні розписки”.

Тема 2. Страхова та матеріально-технічна підтримка ведення агробізнесу в Україні

Матеріально-технічна підтримка сільського господарства. Правові особливості лізингу щодо придбання сільськогосподарської техніки. Законодавче забезпечення оформленню лізингових договорів у сільському господарстві. Правовий механізм лізингу в АПК України. Компенсація лізингових платежів.

Страхова підтримка сільського господарства. Законодавче забезпечення страхування сільського господарства. Правовий механізм страхування сільського господарства.

Тема 3. Спеціальна галузева підтримка тваринництва та рослинництва в агробізнесі в Україні.

Правові особливості підтримки тваринництва в сільському господарстві. Фінансова підтримка тваринництва. Дотаційна підтримка тваринництва. Законодавче забезпечення дотаційної підтримки у тваринництві.

Відшкодування частини витрат, які здійснені виробниками у сфері тваринництва як різновид державної підтримки. Часткове відшкодування вартості тварин. Суб’єкти одержання відшкодування вартості тварин. Об’єкти відшкодування. Часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких об’єктів.

Часткове відшкодування вартості обладнання. Часткове відшкодування відсотків за кредитами. Часткове відшкодування вартості послуг з ідентифікації та реєстрації сільськогосподарських тварин. Надання підтримки у галузі кормовиробництва.

Правові особливості спеціальної підтримки рослинництва у сільському господарстві. Фінансова підтримка рослинництва. Дотування посівів. Субсидія.

Компенсаційна фінансова підтримка рослинництва у сільському господарстві. Об’єкти надання державної підтримки. Процедура надання державної підтримки. Умови надання підтримки. Компенсація витрат на зрошування.

Тема 4. Правові проблеми та особливості переробки та реалізації сільськогосподарської продукції

Правові особливості державної підтримки переробки сільськогосподарської продукції. Організаційно-правова підтримка. Податкова підтримка. Митна підтримка. Фінансова підтримка.

Правові особливості державної підтримки у сфері реалізації сільськогосподарської продукції. Правове забезпечення цінового регулювання. Проблеми об'єктів державного цінового регулювання. Проблеми правового механізму здійснення державних аграрних інтервенцій. Проблеми правового статусу та діяльності Аграрного фонду.

Правові проблеми стимулювання попиту на сільськогосподарську продукцію. Договори контрактації сільськогосподарської продукції правові проблеми їх укладення та реалізації. Форвардні контракти правові проблеми їх укладення та реалізації.

Правові особливості підтримки експорту переробленої сільськогосподарської продукції. Першочергове сприяння експорту сільськогосподарської продукції, який здійснюється її виробниками. Підтримка модернізації та сертифікації підприємств експортерів. Законодавче налагодження збутової інфраструктури.

Тема 5. Правові особливості функціонування фермерських господарств в умовах дії ринку земель

Правові особливості використання земель фермерськими господарствами. Особливості судової практики щодо користування землями сільськогосподарського призначення фермерськими господарствами. Право постійного користування землями фермерських господарств. Право довічного успадкування володіння земельною ділянкою для ведення фермерського господарства.

Правові особливості укладення договорів оренди фермерськими господарствами. Судова практика щодо укладення та дії договорів оренди з фермерськими господарствами. Договори оенди земельної частки паю. Поновлення договору оренди землі. Обовязковість додаткової угоди до договору оренди землі. Припинення договору оренди земельної частки паю.

Правове регулювання спеціальної державної підтримки фермерських господарств. Законодавче забезпечення державної підтримки фермерських господарств. Податкова підтримка. Фінансова підтримка. Кредитна підтримка.

Тема 6. Правові особливості функціонування сільськогосподарських кооперативів в умовах дії ринку земель

Правові особливості процедурних питань щодо реєстрації та створення сільськогосподарської кооперації.

Правові проблеми членства у сільськогосподарських кооперативах. Судові спори щодо корпоративних прав у сільськогосподарських кооперативах їх членів.

Правові особливості набуття прав на землю сільськогосподарськими кооперативами. Правові особливості укладення та дії договору оренди земель сільськогосподарського призначення зі сільськогосподарськими кооперативами. Судова практика щодо земельних спорів за участю кооперативів.

Правові особливості процедури банкрутства сільськогосподарських кооперативів
Правові аспекти судової практики щодо банкрутства сільськогосподарських кооперативів.

Правові особливості спеціальної державної підтримки сільськогосподарських кооперативів. Законодавче забезпечення державної підтримки сільськогосподарських кооперативів.

Тема 7. Правові проблеми та особливості функціонування інфраструктури сільського господарства в умовах ведення агробізнесу

Правові проблеми державної підтримки переробки сільськогосподарської продукції в агробізнесі. Організаційно-правова підтримка переробки сільськогосподарської продукції. Податкова підтримка переробки сільськогосподарської продукції. Митна підтримка переробки сільськогосподарської продукції. Проблеми правового статусу та діяльності аграрного фонду.

Правове забезпечення цінового регулювання. Проблеми об'єктів державного цінового регулювання. Проблеми правового механізму здійснення державних аграрних інтервенцій.

Правові проблеми стимулювання попиту на сільськогосподарську продукцію. Ускладнений порядок укладення договору. Правові питання щодо здійснення попередньої оплати. Утворення зон вільної торгівлі. Участь у міжнародних торгівельних організаціях. Укладення двосторонніх договорів з окремих питань експорту сільськогосподарської продукції.

Законодавче забезпечення державної підтримки експорту сільськогосподарської продукції. Підтримка модернізації та сертифікації підприємств експортерів.

Правове забезпечення налагодження збутової інфраструктури. Декларативність. Диспозитивність норм щодо державної підтримки. Компенсаційний характер підтримки.

Тема 8. Правові аспекти інформаційно-консультаційного забезпечення агробізнесу та агроінноваційна його діяльність в Україні

Правові аспекти ведення дорадчої діяльності. Варіативність організаційно-правової форми здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності. Законодавче забезпечення дорадчої діяльності в АПК України.

Правовий механізм реєстрації сільськогосподарських дорадчих служб. Правова процедура реєстрації дорадників та експертів-дорадників.

Правові особливості організаційно-правової роз'єднаності сільськогосподарських дорадчих служб.

Правові аспекти агроінноваційної діяльності в Україні. Законодавче забезпечення агроінноваційної діяльності в Україні. Роль дорадчих служб в агроінноваційній діяльності ведення агробізнесу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Податкова та кредитна політика щодо ведення агробізнесу в аспекті виробництва сільськогосподарської продукції в Україні		2	2	-	-	7		2	2	-	-	9
2.	Страхова та матеріально-технічна підтримка ведення агробізнесу в Україні		2	2	-	-	7		-	-	-	-	9
3.	Спеціальна галузева підтримка тваринництва та рослинництва в агробізнесі в Україні.		2	2	-	-	7		-	-			9
4.	Правові проблеми та особливості переробки та реалізації сільськогосподарської продукції		2	2	-	-	8		2	-	-	-	9
5.	Правові особливості функціонування фермерських господарств в умовах дії ринку земель		2	2	-	-	8		2	2	-	-	10

6.	Правові особливості функціонування сільськогосподарських кооперативів в умовах дії ринку земель		2	2	-	-	7		2	2	-	-	10
7.	Правові проблеми та особливості функціонування інфраструктури сільського господарства в умовах ведення агробізнесу		2	2	-	-	8		-	-	-	-	10
8.	Правові аспекти інформаційно-консультаційного забезпечення агробізнесу та агроінноваційна його діяльність в Україні		2	-	-	-	8		-	-	-	-	10
Всього годин :		90	16	14	-	-	60	90	8	6	-	-	76

4.4. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді науково-дослідних робіт та рефератів. Теми науково-дослідних робіт та рефератів, а також методичні рекомендації щодо їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.
- складання окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) захист підготовленого звіту з ІНДЗ;
- 4) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового або усного заліку. Структура залікового білету включає два теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 року (із змінами, внесеними Законом України від 08 грудня 2004 року № 2222-IV). / Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 43; Відомості Верховної Ради України. 2005. № 2. Ст. 44.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. / Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27.
- Про використання земель оборони: Закон України від 27 листопада 2003 р. / Відомості Верховної Ради України. 2004. №14 ст.209.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31.03.2020 р. № 20. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>
4. Податковий кодекс України від 02. 12. 2010 р. № 13-14. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24. 06.2004 р. № 49. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
6. Про аграрні розписки: Закон України від 06.11. 2012 р. № 50 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>
7. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 24. 07. 2021 р. № 52 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Господарський кодекс України від 16.01. 2003 р. № 18 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18.10. 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2982-15#Text>
10. Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 р. № 45. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
11. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 44-45. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
12. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 р. № 38 Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15#Text>
13. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу: Закон України від 07.02.2002 р. № 24 Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3023-14#Text>
14. Кодекс України з процедур банкрутства від 17.10. 2019 р. № 19. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
15. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р. № 41. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>
16. Про іпотеку : Закон України від 08.08.2012 р. № 38. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02. 2021 р. № 1953 IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
18. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002 р. № 35. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#Text>
19. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. № 21. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text>
20. Про виноград та виноградне вино: Закон України від 11.03.2006 р. № 31. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2662-15#Text>

21. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України від 25.06. 2009 р. № 51. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1561-17#Text>
22. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 19-20 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>

Література

23. Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери: з 68 збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 20 лист. 2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2020. – 464 с.
24. Агробізнес в умовах агроєкоциду: сучасні виклики, проблеми відповідальності та уроки сталості: збірка матеріалів та тез доповідей учасників панельної дискусії VII Харківського міжнародного юридичного форуму (м. Харків, 29 вересня 2023 р.) / за ред. Т. В. Курман, В. П. Станіславського. Харків: Юрайт, 2023. 196 с.
25. Аграрне, земельне, екологічне, трудове право та право соціального забезпечення: здобутки та перспективи розвитку в Україні: тези доповідей учасників всеукраїнської дистанційної наук.-практ. конф. до 10-річчя створення однойменних кафедр (м. Київ, 12 березня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М.І. Іншина, за редакцією проф. В.В. Носіка, доц. Т.Г. Ковальчук, ас. М.Б. Мельник – Київ : Освіта України, 2021. – 518 с.
26. Григор'єва Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика» 2019. 596 с.
27. Концептуальні засади господарсько-правового забезпечення аграрного ринку: монографія. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 360 с.
28. Розвиток сільськогосподарської кооперації в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови аграрної економіки: монографія / [М. Й. Малік, Ю. О. Лупенко, О. Г. Шпикуляк та ін.]; за редакцією М. Й. Маліка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 194 с.
29. Приходько І. П. Оподаткування підприємств агробізнесу [текст]: навч. посіб. / І. П. Приходько, Г. Є. Павлова, М. В. Бардадим – Дніпро: Пороги, 2021. - 190 с.
30. Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення : монографія / Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2018. – 376 с.
31. Місінкевич А. Сучасні тенденції реформування правового статусу фермерських господарств в Україні. Університетські наукові записки. 2023. №5 (95). С.58-67.
32. Фермерські господарства як учасники цивільних та земельних правовідносин: за матеріалами судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків : ЕКУС, 2022. – 288 с.

7.2. Допоміжні джерела

33. Домбровський С. Ф. Тараненко Л. С. Проблеми правового регулювання діяльності сімейних фермерських господарств у сучасних умовах / С. Ф. Домбровський, Л.С. Тараненко // Університетські наукові записки. 2017. № 62. С. 59-70.
34. Зуєв В. Припинення права користування оренди земельної ділянки. Національна школа судів України. 2023р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/27_04_2023_Prezent_Pripin_prava_korist.pdf
35. Клеріні Г. В Агросстрахування в умовах воєнного стану: проблеми правового регулювання і виклики майбутнього. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022 р. №6. С. 179 – 183.
36. Огляд судової практики Верховного Суду в господарських спорах за участі сільськогосподарських кооперативів. Рішення внесені до ЄДРСР за 2018 -2023 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/info_anons_daidgest_oglyad/1556390/

37. Про затвердження Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.12.2021 р. № 1342. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2021-%D0%BF#Text>
38. Синявська Л. В., Тофан І. М. Проблемні аспекти оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Economics Bulletin. 2020 р. №3. С. 74-83.
39. Уркевич В. Спори щодо функціонування фермерських господарств: практика Верховного Суду України. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_04_15_prezent_Urkevich_1.pdf
40. Уркевич В. Земельні спори за участю фермерських господарств: практика Верховного Суду. Міжнародна науково-практична конференція «Адаптація земельного законодавства України до вимог Європейського Союзу. Гарантії прав на землю». м. Київ, 03 червня 2021 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Urkevych_07_06_2021.pdf

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://land.gov.ua/>
5. <http://www.myland.org.ua>
6. <http://zemres.com/forum/>
7. <https://www.me.gov.ua/>
8. <https://www.dei.gov.ua/>
9. <https://minagro.gov.ua/kontakt>
10. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>

